

Zdrav način življenja omogoča in zagotavlja kakovostno življenje

*Edita Kiralj,
SIST, Ljubljana*

Zdrav način življenja omogoča ohranjanje in krepitev zdravja ter kakovost življenja vsakega posameznika. Za zdravje je najprej odgovoren vsak posameznik, država pa je v sodelovanju z različnimi strokami pristojna za ustvarjanje pogojev, v katerih lahko ljudje skrbimo za zdrav življenjski slog. Za kakovost življenja pa so pomembni tudi preventivni ukrepi, ki znatno prispevajo k zmanjšanju stroškov zdravstvenega varstva.

Zdravje je prednostna naloga pri izvajanju vseh dejavnosti Evropske unije. Evropska unija v ustanovni pogodbi (Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti, 152. člen) določa, da mora biti pri izvajanju vseh aktivnosti EU zagotovljena visoka raven varovanja zdravja in zdravstvenega varstva. Države članice morajo na tem področju dejavno sodelovati s sprejemanjem ukrepov, namenjenih predvsem spodbujanju, usklajevanju ali dopolnjevanju nacionalnih ukrepov.

Na evropski ravni skrbi za pripravo standardizacijskih dokumentov Evropski komite za standardizacijo (CEN), ki v tem okviru pripravlja standardizacijske dokumente, ki so v podporo zahtevam Direktive o medicinskih pripomočkih (93/42/EGS), Direktive o aktivnih medicinskih pripomočkih (90/385/EGS) in Direktive o aktivnih medicinskih pripomočkih »in vitro« (98/79/EGS). Zaradi nenehnega napredka na področju medicine se tudi »medicinskim« direktivam obetajo spremembe. Več informacij o novostih lahko preberete v nadaljevanju v prispevku avtorice Škof Nikolič.

Evropski standardi, ki so bili pripravljani po naročilu (mandatu) Evropske komisije in Sekretariata EFTA, da bi podprli bistvene zahteve direktive, imenujemo **harmonizirani standardi**. Z mandatom ni nujno zajet celoten standard, saj je mogoče v besedilo standarda vključiti tudi še dodatna določila, katerih uporaba ni obvezna. V takšnem primeru govorimo o reguliranem področju standarda, ki "podpira" zahteve direktive, in o prostovoljnem področju standarda. Ta povezava je obrazložena v dodatku Z na koncu vsakega mandatiranega standarda. Pri pripravi standardizacijskih dokumentov sodelujejo proizvajalci, predstavniki zakonodaje in drugi zainteresirani udeleženci.

Na nacionalni ravni je za standardizacijo na področju varovanja zdravja odgovoren tehnični odbor SIST/TC VAZ Varovanje zdravja, ki je začel delovati leta 1999. Danes v tem tehničnem odboru sodeluje devet članov. Slovenski tehnični odbor spremlja delo 19 evropskih (CEN/TC) in 13 mednarodnih tehničnih odborov (ISO/TC) in je kot slovenske standarde sprejel že 780 evropskih in mednarodnih standardizacijskih dokumentov.

Tehnični odbor SIST/TC VAZ je v letu 2007 izdal tudi dva izvirna slovenska nacionalna standardizacijska dokumenta, tehnični poročili **SIST-TP 1033, Priporočila za transport krvnih in drugih diagnostičnih vzorcev** in **SIST-TP 1034, Priporočila za ravnanje s krvnimi vzorci**. Ta dva dokumenta, ki imata informativno naravo, obravnavata področji, ki ju evropski oziroma mednarodni standardi ne opredeljujejo.

Tehnično poročilo SIST-TP 1033 opisuje postopke za zagotavljanje celovitosti vzorcev od odvzema do dostave v laboratorij in je v pomoč kliničnim laboratorijem, zdravnikom, bolnišnicam, raziskovalnim ustanovam, transportnim servisom ter drugim osebam ali ustanovam. Za varno in hitro pošiljanje biološkega materiala je zelo pomembna povezanost med vsemi sodelujočimi, predvsem med pošiljateljem, prejemnikom in organizatorjem. Krvni vzorec in druge telesne tekočine ter njihove sestavine prištevamo k diagnostičnim vzorcem; do naslovnika morajo prispeti pravočasno in tako, da se lahko opravijo zahtevani analizni postopki.

Tehnično poročilo SIST-TP 1034 pa je bilo pripravljeno zaradi potrebe po opredelitvi postopkov za pravilno vzdrževanje krvnih vzorcev do dostave v laboratorij, kjer bo vzorec analiziran. V poročilu so navedeni postopki za pravilno vzdrževanje krvnih vzorcev, dokler niso dostavljeni v laboratorij, kjer bo vzorec analiziran. Za neoporečno analizo vzorca so potrebni pravilno pakiranje, označevanje, etiketiranje, ustrezna in pravočasna dostava v laboratorij. Priporočila so namenjena vsem, ki odzemajo krvne vzorce za analizo seruma in/ali plazme ter polne krvi in jih pošiljajo v laboratorij zdravstvene ali raziskovalne ustanove.

Tehnični odbor SIST/TC VAZ bo pripravil še tehnično specifikacijo o nomenklaturi oziroma **enotnem sistemu poimenovanja artiklov, ki se uporabljajo v zdravstvene namene**. Različno poimenovanje enakih artiklov otežuje javno naročanje in diagnostiko. Pri analizi poimenovanja artiklov, ki se uporabljajo v bolnišnicah, je od 11 vprašanih na vprašanje o opisu rokavice vsak odgovoril drugače. Predlog članov tehničnega odbora SIST/TC VAZ je, da se v okviru odbora pripravi enoten sistem poimenovanja artiklov, ki se uporabljajo v zdravstvene namene.

Če ste strokovnjak na področju varovanja zdravja in vas zanima standardizacija, **vas vabimo, da postanete član slovenskega tehničnega odbora SIST/TC VAZ Varovanje zdravja**. Član tehničnega odbora SIST/TC VAZ ima naslednje ugodnosti:

- pripravlja slovenske nacionalne standarde in druge standardizacijske dokumente,
- lahko sodeluje pri pripravi evropskih in mednarodnih standardizacijskih dokumentov, torej vpliva na vsebino slovenskih nacionalnih, evropskih in mednarodnih standardov,
- lahko zastopa nacionalne interese v evropski in mednarodni standardizaciji,
- ima dostop do informacij, ki drugače niso prosto dostopne.

Pred Evropsko unijo so še številni pomembni izzivi, predvsem v smeri ukrepanja za zmanjševanje razlik v zdravju, prilagajanje demografskim spremembam, zagotavljanje varnosti pacientov, hiter razvoj medicinskih tehnologij idr. aktivnosti, ki prispevajo h kakovosti življenja.